

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 44/2024-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED],

[REDACTED], zastúpenej [REDACTED]

[REDACTED], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Tostš/24/2023 z 15. novembra 2023 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 19 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených čl. 5 ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 2 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto nálezu (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Súčasne žiada priznať jej finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 44/2024-18 z 25. januára 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Skutkové východiská

3. Uznesením Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ ČVS: PPZ-227/NKA-ZA1-2022 z 8. februára 2023 bolo začaté trestné stíhanie a zároveň sťažovateľke vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a pokračovací obzvlášť závažný zločin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi

podľa § 172 ods. 3 a 4 písm. b) a c), ods. 6 písm. b) a ods. 8 písm. b) a c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a § 141 písm. a) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v tomto uznesení.

4. Uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. 13Tp/6/2023 z 10. februára 2023 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5Tostš/1/2023 z 20. februára 2023 bola sťažovateľka vzatá do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

5. Uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. 13Tp/6/2023 z 12. júla 2023 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5Tostš/15/2023 zo 14. augusta 2023 bola žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu zamietnutá s tým, že u nej naďalej trvá dôvod väzby uvedený v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Väzba sťažovateľky súčasne nebola nahradená písomným sľubom ani dohľadom probačného a mediačného úradníka.

6. Uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. 13Tp/6/2023 z 15. augusta z 2023 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5Tostš/17/2023 z 5. septembra 2023 bola väzba sťažovateľky predĺžená do 8. februára 2024, pričom súčasne nedošlo k nahradeniu väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

7. O v poradí ďalšej žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu rozhodol Špecializovaný trestný súd uznesením sp. zn. 13Tp/6/2023 z 24. októbra 2023 tak, že sťažovateľku prepustil z väzby na slobodu a uložil jej povinnosti a obmedzenia špecifikované v tomto uznesení, ktorých kontrolu zveril probačnému a mediačnému úradníkovi. Špecializovaný trestný súd súčasne sťažovateľke nariadil kontrolu technickými prostriedkami podľa zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami“).

8. Proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu podal prokurátor sťažnosť, na podklade ktorej najvyšší súd napadnutým uznesením uznesenie Špecializovaného trestného súdu zrušil a žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. Najvyšší súd súčasne väzbu sťažovateľky nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

9. Po podaní ústavnej sťažnosti Špecializovaný trestný súd sťažovateľku uznesením sp. zn. 10T/1/2024 z 23. januára 2024 prepustil z väzby na slobodu, pričom sťažovateľkinu väzbu nahradil písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka. Predmetným uznesením boli sťažovateľke zároveň uložené primerané povinnosti a obmedzenia a bola jej nariadená kontrola technickými prostriedkami podľa zákona o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami. Proti tomuto uzneseniu podal prokurátor sťažnosť, ktorú najvyšší súd uznesením sp. zn. 5Tostš/1/2024 zo 7. februára 2024 zamietol.

III.

Argumentácia sťažovateľky

10. Najvyšší súd nesprávne vyhodnotil nosné otázky väzobného stíhania sťažovateľky, konkrétne (i) dôvodnosť trestného stíhania, (ii) prítomnosť dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a (iii) nemožnosť nahradenia väzby sťažovateľky menej invazívnymi opatreniami.

Napadnutým uznesením došlo k porušeniu zásady primeranosti, zásady proporcionality a zásady subsidiarity.

11. Prioritne sťažovateľka uvádza, že v jej veci existujú výnimočné okolnosti prípadu podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré odôvodňujú nahradenie väzby miernejším opatrením. Tieto okolnosti spočívajú v potrebe starostlivosti o jej tri maloleté deti v situácii, keď sa o nich nemôže starať otec, ako aj v skutočnosti, že sťažovateľka napomáhala pri objasňovaní trestnej činnosti. Obmedzením osobnej slobody sťažovateľky väzbou bez proporcionálneho zohľadnenia dopadov na jej rodinných príslušníkov vzniká sociálne vylúčenie sťažovateľky, pričom sťažovateľka nemôže výchovne vplývať na svoje maloleté deti, v dôsledku čoho dochádza k zásahu do základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva garantovaného čl. 8 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka v súvislosti s prítomnosťou výnimočných okolností upriamuje pozornosť aj na procesnú nepoužiteľnosť výpovedí svedkov, v dôsledku čoho je jej konanie kvalifikované z trestnoprávneho hľadiska nedôvodne prísnejšie.

12. Sťažovateľka nesúhlasí s nenahradením väzby pri použití technických prostriedkov podľa zákona o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami. Tieto technické prostriedky umožňujú sledovať pohyb monitorovanej osoby po dobu 24 hodín, čo vylučuje obavu z pokračovania v trestnej činnosti, ktorá sa sťažovateľke dáva za vinu.

13. Obava z ďalšieho pokračovania v trestnej činnosti, z ktorej je sťažovateľka obvinená, nie je po rozložení tvrdenej zločineckej skupiny možná. Sťažovateľke je dávané za vinu, že trestnej činnosti sa mala dopúšťať vozením svojho manžela a prijímaním peňazí pre manžela, nie prechovávaním, nakupovaním alebo predajom drog. V konaní pred všeobecnými súdmi sťažovateľka poukazovala aj na ďalšie konkrétne okolnosti oslabujúce dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktoré najvyšší súd vyhodnotil na jej neprospech.

14. Najvyšší súd v napadnutom uznesení porušil zásadu prezumpcie nevinoty, keď uviedol, že sťažovateľka mala trestnú činnosť páchať dlhodobo, pričom je možné predpokladať, že táto bola zdrojom jej obživy. Prezumpcia nevinoty mala byť porušená aj konštatovaním najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovateľka mala byť prítomná pri zabezpečovaní drog, odovzdávaní drog iným obvineným a pri preberaní hotovosti. To spôsobilo záverečné presvedčenie najvyššieho súdu, že sťažovateľka bola v páchaní drogovej trestnej činnosti zorientovaná, čo uľahčuje možnosť, aby sa k jej páchaniu po prípadnom prepustení na slobodu vrátila. Tieto formulácie sú uvedené bez podmieňovania slovnými spojeniami ako napríklad „údajne“, „je dôvodne podozrivá“ alebo „niekto zo svedkov uvádza“. Avizovaným spôsobom sú súčasne spochybnené materiálne podmienky sťažovateľkinej väzby.

IV.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

15. Každý prípad je v súvislosti s ustálením výnimočných okolností potrebné posudzovať individuálne, čo najvyšší súd v okolnostiach sťažovateľkinej veci aj vykonal. Ak sťažovateľka poukazovala na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 594/2021-32 z 21. decembra 2021, skutkové okolnosti tohto nálezu a trestnú vec sťažovateľky nie je možné pre odlišnosť skutkovej situácie

dávať mechanicky na rovnakú úroveň. Najvyšší súd sa korektne vyrovnal aj s viacerými poukazmi sťažovateľky na predošlé rozhodnutia najvyššieho súdu, keď upriamil pozornosť na vecné dôvody, pre ktoré nie sú vo veci sťažovateľky aplikovateľné.

16. Neexistencii výnimočných okolností venoval najvyšší súd osobitnú pozornosť, najmä ak ide o maloleté deti sťažovateľky. V tejto súvislosti najvyšší súd nespochybňuje rolu sťažovateľky pri výchove a starostlivosti o maloleté deti, avšak uvádza, že nie je výnimočné, ak väzobne stíhané osoby majú deti rôzneho veku. Najvyšší súd nemá dubiozity ani ohľadom možných psychických problémov maloletých detí a zároveň pripúšťa, že starostlivosť o výchovu dieťaťa, prípadne aj v spojení so zmenou psychického stavu dieťaťa v dôsledku väzobného stíhania rodiča, môže za istých okolností predstavovať výnimočnú okolnosť. Pre pozitívne ustálenie starostlivosti o výchovu maloletého dieťaťa čoby výnimočnej okolnosti sa však žiada zohľadniť okolnosti na strane väzobne stíhaného rodiča, ako aj na strane dieťaťa. Pri existencii verejného záujmu na vzatí sťažovateľky do väzby musí byť najlepší záujem dieťaťa zvažovaný iba ako jedno z kritérií na posúdenie proporcionality väzby k ďalším oprávneným záujmom. To znamená, konkurujúci verejný záujem na väzobnom stíhaní môže v konkrétnom prípade prevážiť. Najvyšší súd vyvažoval medzi záujmom spoločnosti na predchádzaní trestnej činnosti, pre ktorú je sťažovateľka stíhaná, na jednej strane, a právom sťažovateľky na osobnú slobodu a záujmom jej maloletých detí na druhej strane, pričom zistil, že druhý z uvádzaných záujmov nemôže v danom prípade zakladať existenciu výnimočných okolností.

17. Sťažovateľka k predchádzajúcej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu pripojila správu o psychickom stave maloletých detí, s ktorou sa najvyšší súd rozhodujúci o avizovanej žiadosti korektne vyrovnal. K žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ktorej posúdenie všeobecnými súdmi je z hľadiska ústavnej udržateľnosti tohto posúdenia predmetom tohto konania pred ústavným súdom, však sťažovateľka obdobnú správu (resp. aktualizáciu pôvodnej správy) nepripojila. Sťažovateľka ani k ústavnej sťažnosti nepripojila ďalšiu správu o psychickom stave maloletých detí (resp. aktualizáciu pôvodnej správy). Najvyšší súd tak môže predpokladať, že psychický stav maloletých detí sťažovateľky nebol v relevantnom čase takého charakteru, ako sa to sťažovateľka snažila prezentovať.

18. Námietka sťažovateľky o napomáhaní pri odhaľovaní trestnej činnosti policajtov, ktoré nebolo reflektované v súvislosti s tvrdením výnimočných okolností, nie je dôvodná. Skutočnosti, ktoré sťažovateľka v tejto súvislosti uviedla, sú síce preverované, avšak dosiaľ bez relevantného výstupu. Takéto napomáhanie môže byť od prípadu k prípadu posúdené ako poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona, nie však ako výnimočná okolnosť.

19. Ak sťažovateľka tvrdí, že jej konanie je kvalifikované z trestnoprávneho hľadiska nedôvodne prísnejšie, tak najvyšší súd uvádza, že s motiváciou výpovedí svedkov vypovedajúcich proti sťažovateľke sa bude musieť vyrovnáť súd konajúci o obžalobe podanej (aj) na sťažovateľku. Najvyšší súd skúmal právnu kvalifikáciu konania, ktoré je sťažovateľke dávané za vinu, pričom zo stavu vyšetrovania ku dňu jeho rozhodovania (15. novembra 2023, pozn.) nevyplýva, že by skutok dávaný za vinu sťažovateľke mal byť posudzovaný nedôvodne prísnejšie.

20. Pokiaľ sťažovateľka namieta, že najvyšší súd sa nevysporiadal s možnosťou nahradenia väzby miernejším opatrením, keď nekonkretizoval individuálne dôvody vzťahujúce sa na jej konanie, tak najvyšší súd v podstatnom pripomína, že väzba sťažovateľky by mohla byť nahradená

len pri existencii výnimočných okolností. Takéto okolnosti najvyšší súd neidentifikoval. Ak Trestný poriadok vyžaduje pre nahradenie väzby existenciu výnimočných okolností, taká skutočnosť je podmienkou pre možnosť úvah o nahradení väzby. Inak povedané, ak avizovaná podmienka splnená nie je, potom sú úvahy o nahradení väzby bezpredmetné. Najvyšší súd však aj napriek uvedenému takéto úvahy formuloval, a to s negatívnou relevanciou.

21. Ak ide o dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, trestnú činnosť, ktorú mala sťažovateľka páchať, nie je možné bagatelizovať tým, že mala „len“ vozit' svojho manžela alebo „len“ preberať hotovosť. Sťažovateľka mala prijať finančnú hotovosť za predané omamné a psychotropné látky, mala odovzdať metamfetamín a kokaín, pričom mala zabezpečiť osobné motorové vozidlo, s ktorým mala prísť pre svojho manžela [REDAKOVANÉ], s ktorým mala následne ísť do Amsterdamu, kde si [REDAKOVANÉ] mal zadovážiť kokaín. Uvádzané skutočnosti majú oporu vo výpovediach svedkov. Sťažovateľka je dôvodne podozrivá z aktívnej, dlhodobej a rozsiahlej účasti na páchaní drogovej trestnej činnosti.

22. Najvyšší súd v uvedenej súvislosti dodáva, že sťažovateľka mohla počas dlhšieho časového obdobia ako členka zločineckej skupiny získať dostatok informácií o spôsobe páchania drogovej trestnej činnosti, na páchaní ktorej sa mala aktívne podieľať, preto riziko v jej pokračovaní pri jej neväzobnom stíhaní nie je zanedbateľné. Riziko možného páchania takej trestnej činnosti sa neoslabilo len tým, že údajní členovia zločineckej skupiny boli odhalení a aktuálne sú tiež trestne stíhaní. Uvedené riziko je o to významnejšie, že páchanie trestnej činnosti malo byť zrejme zdrojom obživy sťažovateľky a jej manžela, ktorý sám vypovedal o tom, že jeho príjem z páchania drogovej trestnej činnosti predstavoval cca 40 až 50 tisíc eur mesačne. Nejaví sa preto pravdivé tvrdenie sťažovateľky, že mala príjmy pochádzajúce výlučne z legálnych zdrojov.

23. Ak ide o tvrdené porušenie zásady prezumpcie neviny, sama sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že najvyšší súd svoje závery uvádza ako pravdepodobne možné. To napokon vyplýva z použitých slovných spojení, ako napríklad ... *mala drogovú trestnú činnosť páchať dlhodobo...* „*,... je možné predpokladať...*“ či „*... je dôvodne podozrivá, že tak robila*“. Na tomto podklade je zrejmé, že najvyšší súd sťažovateľku neoznačuje ako vinnú. Ak najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že sťažovateľka je „*v páchaní drogovej trestnej činnosti zorientovaná*“, tak toto spojenie je v súlade s judikatúrou potrebné vnímať v kontexte bezprostredne predchádzajúcich záverov, z ktorých vyplýva len podozrenie zo spáchania tvrdenej trestnej činnosti. Napadnuté uznesenie neporušuje zásadu prezumpcie neviny, pretože jeho obsah nie je možné vykladať tak, že by najvyšší súd sťažovateľku označil za vinnú zo spáchania vyšetrovanej trestnej činnosti.

24. Napokon najvyšší súd dodáva, že sťažovateľka bola uznesením z 23. januára 2024 v spojitosti s uznesením zo 7. februára 2024 prepustená z väzby na slobodu pri nahradení väzby tam špecifikovanými miernejšími opatreniami (bod 9 odôvodnenia tohto nálezu), a to pri pozitívnom ustálení výnimočných okolností. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na závery uznesenia zo 7. februára 2024, kde individualizovane vo vzťahu k sťažovateľke doplnil závery uznesenia z 23. januára 2024 (súvisiace s potrebou starostlivosti o maloleté deti, čo samo osebe nie je výnimočnou okolnosťou) o predloženie aktuálnych správ o psychickom stave maloletých detí (z 19. decembra 2023), ktorá okolnosť v spojení so skutočnosťami už skôr známymi v prípade sťažovateľky odôvodňuje naplnenie výnimočných okolností. Najvyšší súd v podstatnom uzatvára: „*V prípade sťažovateľky tak došlo od vydania napadnutého uznesenia*

(15.11.2023) k zmene, resp. k pristúpeniu viacerých okolností, ktoré sú rozhodné pre posúdenie existencie výnimočných okolností podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku, ktorých existencia je predpokladom pre možnosť rozhodnutia o nahradení väzby sťažovateľky. “

25. Najvyšší súd navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

IV.2. Replika sťažovateľky

26. Pokiaľ ide o najvyšším súdom tvrdenú neaplikovateľnosť rozhodnutí súdnych autorít poukazovaných sťažovateľkou pre ich odlišnosť s vecou sťažovateľky, sťažovateľka si je vedomá, že úplne identické veci sa vyskytujú skôr ojedinele. Ak však prípady vykazujú skutkovú a právnu zhodu v okolnostiach, ktoré sú pre posúdenie veci rozhodné, potom sa žiada priznať im podobnosť, a tým aj rozhodovaciu aplikabilitu. Sťažovateľka poukazuje na nález č. k. III. ÚS 594/2021-32.

27. Najvyšší súd v uznesení zo 7. februára 2024 poukázal na skutočnosti zakladajúce výnimočné okolnosti, ktoré existovali už v čase vydania napadnutého uznesenia. Avizované skutočnosti pritom tvorili podstatu výnimočných okolností. Doklady o psychickej spôsobilosti maloletých detí sťažovateľky boli súčasťou spisu od júna 2023. Zdravotná dokumentácia o psychickom stave maloletých detí z decembra 2023 len preukazovala gradáciu zdravotných problémov, nie ich existenciu. Nedôvodne prísnejšie posudzovanie žalovaného skutku môže v spojitosti s inými skutočnosťami obsahovo napĺňať výnimočnú okolnosť. Najvyšší súd tendenčne v neprospech sťažovateľky zakladá jej vinu na základe procesne nepoužiteľných dôkazov bez opory v akýkoľvek materiálny dôkaz.

28. Sťažovateľka nesúhlasí s tvrdením najvyššieho súdu, podľa ktorého ak Trestný poriadok vyžaduje pre nahradenie väzby existenciu výnimočných okolností, tak táto skutočnosť je podmienkou pre možnosť úvah o nahradení väzby. Je ústavnou povinnosťou všeobecného súdu primárne zvažovať nahradenie väzby menej invazívnymi prostriedkami.

29. Pokiaľ ide o porušenie zásady prezumpcie neviny, formulácie najvyššieho súdu vyvolávajú vo svojom súhrne v nezaujatom čitateľovi presvedčenie o možnom naplnení posudzovanej trestnej činnosti. Tým v prostredí osôb, ktorým je rozhodnutie určené, poškodzujúco vzbudzujú reálne presvedčenie, že sťažovateľka naplnila skutky, keď jej konanie ju profiluje ako osobu zorientovanú v drogovej problematike bez opory v skutočne vykonaný dôkaz. Takáto úvaha všeobecného súdu o drogovej orientácii sťažovateľky napokon viedla aj k záveru o existencii dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ako aj k nenahradeniu väzby alternatívnymi prostriedkami.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

30. Ústavný súd uvádza, že väzba predstavuje jeden z najzávažnejších zásahov do osobnej slobody a práv obvineného (m. m. napr. III. ÚS 26/01, III. ÚS 33/2021, III. ÚS 581/2021, III. ÚS 103/2023, III. ÚS 435/2023). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (m. m. napr. IV. ÚS 321/2022) pritom vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, kde sú implicitne obsiahnuté hmotné aj procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje viacero čiastkových práv, ako napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu

alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (m. m. napr. III. ÚS 7/00, IV. ÚS 321/2022). Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je pritom aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (m. m. napr. III. ÚS 115/08, III. ÚS 515/2023, IV. ÚS 207/07).

31. Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (m. m. napr. I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07, II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, IV. ÚS 321/2022). Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (m. m. napr. III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05, IV. ÚS 321/2022), s ktorým musí byť v súlade.

32. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody. Pri rozhodovaní o väzbe musia byť splnené formálne predpoklady väzby (uznesenie o vznesení obvinenia) a materiálne predpoklady väzby, keď musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a spáchal ho obvinený. Zároveň musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 Trestného poriadku (m. m. napr. III. ÚS 417/2011, III. ÚS 515/2023).

33. Pokiaľ ide o právomoc ústavného súdu vo väzobných veciach, ústavný súd akcentuje, že táto predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba (m. m. napr. I. ÚS 147/09, II. ÚS 94/2012, III. ÚS 33/2021, III. ÚS 581/2021, III. ÚS 103/2023, III. ÚS 435/2023). Pri posúdení napadnutého uznesenia nie je úlohou ústavného súdu preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či sťažovateľka mala byť alebo nemala byť prepustená z väzby na slobodu. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzuje na posúdenie otázky, či je odôvodnenie napadnutého uznesenia ústavno-právne akceptovateľné. Kasačnú intervenciu ústavného súdu by mohli podnietiť také prípadné rozhodnutia a postupy najvyššieho súdu v rámci rozhodovania o väzbe, ktoré by predstavovali zjavný omyl či exces pri posudzovaní formálnych a materiálnych podmienok väzby, prípadne by boli iným evidentným popretím samotnej podstaty ochrany základných práv a slobôd (m. m. napr. I. ÚS 299/2022, IV. ÚS 556/2023).

34. Napokon ústavný súd v rámci všeobecných východísk dodáva, že odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov vydané v inštančnom postupe súdneho konania nemožno posudzovať izolovane (m. m. napr. III. ÚS 808/2016, III. ÚS 227/2020, III. ÚS 341/2021, III. ÚS 489/2021, III. ÚS 543/2022, III. ÚS 708/2022, III. ÚS 67/2023, III. ÚS 435/2023, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania tvoria z hľadiska predmetu jeden celok. Tento právny názor zahŕňa

aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. napr. III. ÚS 489/2021, III. ÚS 543/2022, III. ÚS 708/2022, III. ÚS 37/2023, III. ÚS 67/2023, III. ÚS 435/2023, IV. ÚS 350/09). Hoci uznesenie Špecializovaného trestného súdu bolo napadnutým uznesením podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku zrušené, argumenty Špecializovaného trestného súdu súvisiace s dôvodnosťou trestného stíhania a dôvodnosťou sťažovateľkinej väzby najvyšší súd nespochybnil a ani sa od nich neodchýlil. Z uvedeného dôvodu ústavný súd tam, kde sa to javí potrebné, poukáže aj na úvahy Špecializovaného trestného súdu.

35. V súvislosti s dôvodnosťou trestného stíhania sťažovateľky ústavný súd bez potreby podrobného recipovania poukazuje na závery najvyššieho súdu uvedené na s. 12 a nasl. napadnutého uznesenia, odkiaľ rezultuje, že dôvodnosť podozrenia sťažovateľky zo skutkov, ktoré sa jej dávajú za vinu, sa toho času opiera predovšetkým o konkrétne skutkové okolnosti vyplývajúce z výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (cesty do Amsterdamu, prítomnosť sťažovateľky na relevantných stretnutiach a pri odovzdávaní peňazí, prepočítavanie a odkladanie peňazí sťažovateľkou do trezoru, ako aj telefonický hovor obvineného [REDAKOVANÉ] sťažovateľke smerujúci k identifikácii miesta, kde svedok [REDAKOVANÉ] nájde kokaín a pervitín).

36. Ústavný súd uvádza, že skutočnosti uvádzané svedkami [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] mali podľa napadnutého uznesenia v jednotlivostiach potvrdiť aj svedkovia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] mala pritom uviesť, že sťažovateľka videla, ako obvinenému [REDAKOVANÉ] vypadlo vrečko s bielym práškom vo veľkosti tenisovej loptičky. Najvyšší súd na s. 12 napadnutého uznesenia rovnako tak vysvetlil dôvody, pre ktoré neuveril výpovedi obvineného [REDAKOVANÉ], ktoré sťažovateľku exkulpujú. V tomto smere najvyšší súd poukázal na výpoveď obvineného [REDAKOVANÉ], z ktorej súčasne vyplýva, že „*pol Bratislavy vedelo, že keby potrebovali nejaké prekursor, tak sa na neho môžu obrátiť*“, z čoho v podstate ustálil, že sťažovateľka mohla len ťažko nevedieť o trestnej činnosti.

37. Pokiaľ ide o dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľky v ostatných tu neuvedených podrobnostiach, ústavný súd upriamuje pozornosť na dôvodové línie objektivizované v napadnutom uznesení, ktorého závery neindikujú existenciu zjavných omylov alebo vybočení, v dôsledku čoho by popierali základné práva sťažovateľky podľa ústavy a práva sťažovateľky podľa dohovoru. Nie je totiž úlohou ústavného súdu v danom štádiu trestného konania posudzovať mieru podozrenia sťažovateľky zo spáchania žalovaného trestného činu z pohľadu opodstatnenosti väzby. Pokiaľ by ústavný súd predbežné hodnotenie dôkazov vykonal, atrahoval by si právomoc všeobecných súdov, ktorá mu z hľadiska subsidiarity neprislúcha (m. m. napr. III. ÚS 518/2021, III. ÚS 523/2021). Z hľadiska ústavného prieskumu je významné, či najvyšší súd logicky a presvedčivo odôvodnil predpoklady dôvodnosti podozrenia (m. m. napr. III. ÚS 518/2021, III. ÚS 523/2021), čo je v súradniciach sťažovateľkinej kauzy splnené. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol priznať ústavno-právnu relevanciu sťažnostnej argumentácii namietajúcej deficit dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľky.

38. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pre ktorý bola sťažovateľka v čase podania ústavnej sťažnosti obmedzená na osobnej slobode, vyplýva záver o pretrvávajúcej obave z možného pokračovania v trestnej činnosti, ktorý najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu prijateľne a presvedčivo vyvodil

na základe konkrétne opísaných relevantných skutkových okolností. Najvyšší súd na s. 20 napadnutého uznesenia poukázal na to, že sťažovateľka sa mala žalovanej trestnej činnosti dopustiť na nižšom stupni riadiacej a koordinačnej úrovne v rámci zločineckej skupiny, pričom v nadväznosti na uvedené v konkrétnych skutkových súvislostiach uviedol, v čom mala spočívať jej trestná činnosť. Trestná činnosť sťažovateľky sa pritom uskutočňovala vo veľkom rozsahu a opakovaným konaním v rámci zločineckej skupiny. Toto konštatovanie potvrdzuje a v prospech naplnenia dôvodu tzv. preventívnej (predstihovej) väzby svedčí aj najvyšším súdom nespochybný záver deklarovaný na s. 5 uznesenia Špecializovaného trestného súdu, podľa ktorého v danom prípade nejde o ojedinelé podozrenie z takéhoto protiprávneho konania.

39. V kontexte poskytnutia odpovede na námietku recipovanú do bodu 13 odôvodnenia tohto nálezu je pre ústavný súd osobitne podstatná predovšetkým okolnosť, že sťažovateľka mala trestnú činnosť, predaj omamných a psychotropných látok, tiež koordinovať, pričom svedok [REDAKOVANÉ] uvádzal, že sťažovateľka mu mala fyzicky odovzdať tašky so štyrmi kilogramami pervitínu a dvomi kilogramami kokaínu. V danom prípade nejde o všeobecné okolnosti stereotypného charakteru bez väzby na sťažovateľkinu kauzu, pričom súladný s rozhodovacou praxou ústavného súdu (II. ÚS 348/2016) je aj poukaz najvyššieho súdu, podľa ktorého zákon nevyžaduje absolútnu istotu o naplnení dôvodu tzv. predstihovej (preventívnej) väzby. So závermi najvyššieho súdu sa preto ústavný súd stotožňuje, nepovažuje ich za neodôvodnené a z tohto dôvodu nemá zo svojej pozície dôvod do nich vstupovať.

40. Obsahom ďalšej námietky uvedenej v ústavnej sťažnosti je nedostatok dôvodov napadnutého uznesenia, pokiaľ ide o nenahradenie väzby sťažovateľky menej invazívnymi opatreniami. Ústavný súd v tejto súvislosti východiskovo podotýka, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju miernejším opatrením, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (m. m. napr. III. ÚS 38/01, III. ÚS 227/2020, III. ÚS 33/2021, III. ÚS 518/2021, III. ÚS 550/2021, III. ÚS 675/2021, III. ÚS 435/2023, IV. ÚS 207/07, IV. ÚS 650/2018, IV. ÚS 436/2021).

41. Ústavný súd uvádza, že nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby byť stíhaný na slobode (teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv – R 44/2018; m. m. napr. I. ÚS 487/2021, III. ÚS 625/2022, III. ÚS 435/2023). Ústavný súd vo svojej rozhodovacej praxi opakovane akcentuje, že väzba predstavuje vážny zásah do osobnej slobody. Preto je povinnosťou všeobecných súdov obzvlášť citlivo zvažovať argumenty pre ďalšie trvanie väzby. Z ustanovení Trestného poriadku priamo vyplýva povinnosť všeobecných súdov skúmať, či je v prípade dôvodnosti väzby túto nahradiť alternatívnymi prostriedkami (m. m. napr. III. ÚS 520/2021, III. ÚS 625/2022, III. ÚS 435/2023).

42. Neuniklo pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľka je stíhaná pre obzvlášť závažný zločin. V takom prípade možno väzbu v súlade s § 80 ods. 2 Trestného poriadku nahradiť v uvedenom ustanovení objektivizovanými menej invazívnymi prostriedkami len pri existencii výnimočných okolností. Samotná požiadavka existencie výnimočných okolností vo svojej podstate predpokladá

vyššiu mieru rizika, že sťažovateľka stíhaná za obzvlášť závažný zločin by v prípade jej prepustenia z väzby na slobodu pokračovala v trestnej činnosti (m. m. napr. I. ÚS 250/2017, III. ÚS 423/2015).

43. Vzhľadom na uvedené východiská je podľa názoru ústavného súdu namieste zamerať pozornosť najskôr smerom k ustáleniu prítomnosti výnimočných okolností, ktoré pri trestnom stíhaní vedenom pre obzvlášť závažný zločin predstavujú nevyhnutnú podmienku (*conditio sine qua non*) nahradenia väzby, pričom následne po pozitívnom zistení predmetných okolností sa žiada skúmať konkrétne možnosti nahradenia väzby konkrétnym menej invazívnym opatrením. V kontexte tohto metodologického posolstva pristúpil ústavný súd k posúdeniu predznamenaných aspektov napadnutého uznesenia.

44. V súvislosti so sťažovateľkiným poukazom na potrebu starostlivosti o jej maloleté deti v situácii, keď sa o nich nemôže starať otec, ústavný súd poznamenáva, že medzi pomery páchatel'a, ktoré môžu odôvodňovať výnimočné okolnosti, možno vo všeobecnosti zaradiť aj rodinné pomery (m. m. napr. III. ÚS 90/2022). V danom prípade však najvyšší súd korektne vyvažoval na jednej strane záujem spoločnosti na stíhaní trestnej činnosti, ktorá sa sťažovateľke dáva za vinu, a na druhej strane základné právo sťažovateľky na osobnú slobodu a záujmy sťažovateľkiných maloletých detí, pričom na s. 31 napadnutého uznesenia v koncentrovanej podobe zrozumiteľne vysvetlil, že závažnosť stíhanej trestnej činnosti v danom prípade prevažuje nad tým, že sťažovateľka je matkou maloletých detí. Tento záver nepovažuje ústavný súd za arbitrárny, preto niet príčiny, aby ho substituoval vlastným právnym názorom.

45. Pokiaľ sťažovateľka v súvislosti s potrebou starostlivosti o maloleté deti dáva do pozornosti nález č. k. III. ÚS 594/2021-32, ústavný súd v nijakom prípade nepopiera závery, ktoré v ňom vyslovil, avšak poukazuje na odlišné skutkové okolnosti sťažovateľkinej veci a skutkové súvislosti vydania predmetného nálezu. Na tieto okolnosti napokon upriamil pozornosť aj najvyšší súd na s. 26 napadnutého uznesenia, predovšetkým pokiaľ ide o postoj k spáchanému skutku, dĺžku väzobného stíhania a závažnosť trestnej činnosti. Ústavný súd nespochybňuje argumentáciu sťažovateľky o tom, že v praxi sa len sťažka vyskytnú skutkovo celkom identické prípady, podotýka však, že v danom prípade sa uvádzané skutkové okolnosti javia ako podstatné a rozhodujúce, a preto vo svojich dôsledkoch vylučujú aplikabilitu uvádzaného nálezu v okolnostiach sťažovateľkinej trestnej veci.

46. Ak ide o nedoloženie aktuálnych správ o psychickom stave maloletých detí v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu, kým najvyšší súd v napadnutom uznesení v uvedenom nedoložení identifikoval v súradniciach existencie výnimočných okolností deficit, v uznesení zo 7. februára 2024 predovšetkým so zreteľom na priloženie aktuálnych správ o psychickom stave maloletých detí z 19. decembra 2023 (ktoré podľa sťažovateľky preukázali „gradáciu“ zdravotných problémov detí, pozn.) pozitívne identifikoval danosť výnimočných okolností. Záver objektivizovaný v napadnutom uznesení sa nejaví ako ústavno-právne nekorektný, pretože najvyšší súd v danom prípade s racionálnymi už odkazovanými dôvodmi priorizoval neexistenciu výnimočných okolností pred ich existenciou. Ústavný súd upriamuje pozornosť sťažovateľky, že v prípade namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd (v danom prípade najvyšší súd) k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným rozhodnutím (m. m. napr. II. ÚS 27/2024).

47. K námietke sťažovateľky súvisiacej so starostlivosťou o maloleté deti ústavný súd sumarizačne pripomína, že prípadný zásah ústavného súdu spočívajúci v nahradení právneho názoru najvyššieho súdu je možné realizovať len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou všeobecných súdov, v zmysle ustálenej judikatúry (m. m. napr. I. ÚS 250/2017) by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O takýto prípad v súradniciach danej veci nejde, pretože najvyšší súd na argumentáciu sťažovateľky odpovedal adekvátnymi a vecne podloženými dôvodovými líniami, ktoré sa nejavia ako arbitrárne, teda podstatne neodôvodnené a nepreskúmateľné, a z tohto dôvodu ako ústavno-právne neudržateľné. Z uvedených dôvodov ústavný súd avizovanej sťažnostnej námietke nevyhovel.

48. V ďalšej argumentácii sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že napomáhala pri objasňovaní trestnej činnosti, čo má zakladať výnimočnú okolnosť. Ústavný súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na s. 24 napadnutého uznesenia, kde najvyšší súd uviedol, že v kontexte žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nie je zrejmé, čo má sťažovateľka na mysli. Následne najvyšší súd podotkol: *„Pokiaľ týmto napomáhaním majú byť skutočnosti spísané obvinenou do úradného záznamu, ktorý bol spísaný 3. apríla 2023 na Úrade špeciálnej prokuratúry GP SR, potom Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že podozrenia vo vzťahu k príslušníkovi NAKA sú síce preverované, avšak doposiaľ bez relevantného výstupu, ale najmä zdôrazňuje, že takéto napomáhanie môže byť v závislosti od okolností konkrétneho prípadu posúdené ako poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného poriadku (napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti príslušným orgánom), avšak nie ako výnimočná okolnosť zakladajúca dôvod na nahradenie väzby).“* Ústavný súd v reakcii na citovanú pasáž uvádza, že sťažnostná argumentácia v tomto prípade prezentuje len nesúhlas sťažovateľky s názorom najvyššieho súdu vysloveným v jej právnej veci, ktorý však nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným (m. m. napr. II. ÚS 380/2020, II. ÚS 399/2020).

49. Ak ide o tvrdenú procesnú nepoužiteľnosť výpovedí, ktorá má svedčiť v prospech existencie výnimočných okolností, ústavný súd v súlade so svojou rozhodovacou činnosťou (m. m. I. ÚS 475/2021) uvádza, že všeobecnému súdu rozhodujúcemu o väzbe úloha celkového hodnotenia dôkazov a s tým súvisiaceho dôkazného procesu zásadne neprislúcha. Ústavný súd na skutkovom základe, ktorý bol dosiaľ ustálený v sťažovateľkinej trestnej veci, aproboval ako ústavne konformné závery najvyššieho súdu ustalujúce dôvodnosť podozrenia sťažovateľky, pričom uvádza, že nesplnenie príslušnej materiálnej podmienky väzby by na tomto základe mohol konštatovať iba vo výnimočnom prípade, ktorý by sa spájal s absolútnym nedostatkom dôkazov proti väzobne stíhanej sťažovateľke. To so zreteľom na všetky už uvádzané okolnosti nie je sťažovateľkin prípad. Neuniklo tiež pozornosti ústavného súdu, že najvyšší súd na s. 14 napadnutého uznesenia poukázal aj na ďalšiu dôkaznú materiu posilňujúcu dôvodnosť trestného stíhania. V kontexte danej veci preto podľa názoru ústavného súdu nejde o výnimočné okolnosti, ktoré by umožňovali aktivovať mechanizmus nahradzovania sťažovateľkinej väzby miernejším opatrením.

50. V tejto skupine sťažnostných námietok sťažovateľka napokon vyjadruje nesúhlas s nenahradením väzby pri nariadení kontroly technickými prostriedkami podľa zákona o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami. Ústavný súd uvádza, poukazujúc

predovšetkým na s. 23 napadnutého uznesenia, že odôvodnenie napadnutého uznesenia je v tomto smere pomerne koncízne, avšak vo svetle metodologického manuálu uvedeného v bode 43 odôvodnenia tohto nálezu sa javí ako ústavne konformné. V tejto súvislosti ústavný súd v zhode so závermi najvyššieho súdu uvedenými na s. 32 napadnutého uznesenia akcentuje, že pokiaľ najvyšší súd nezistil výnimočné okolnosti, ktoré by v súlade s obsahovým poslanstvom zákonodarcu vteleným do § 80 ods. 2 Trestného poriadku otvárali priestor pre možnosť nahradenia väzby, bolo by *prima facie* zbytočné predostierať úvahy o splnení podmienok pre nahradenie väzby pri súčasnom nariadení kontroly technickými prostriedkami podľa zákona o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami. Z uvedeného dôvodu nebolo možné priznať ústavno-právnu relevanciu ani tejto námietke objektivizovanej v ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

51. Úvahy uvedené v predošlom bode odôvodnenia tohto nálezu zakladajú aj dôvod, pre ktorý je sťažovateľkin poukaz na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 625/2022-33 z 26. januára 2023 nanajvýš nepriliehavý. Kým sťažovateľka bola v čase rozhodovania všeobecných súdov o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu väzobne stíhaná pre obzvlášť závažný zločin, kde sa vyžaduje skúmanie výnimočných okolností, vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 625/2022 rozhodovali všeobecné súdy o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu v čase, keď tento sťažovateľ nebol trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin. V prípade sp. zn. III. ÚS 625/2022 teda ústavný súd kvalifikoval uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6Tos/121/2022 z 9. júna 2022, pokiaľ ide odôvodnenie nenahradenia väzby sťažovateľa miernejšími prostriedkami, ako ústavne neudržateľné za situácie, v ktorej nebolo namieste prediktívne zisťovať výnimočné okolnosti a až po ich pozitívnom ustálení pristúpiť ku skúmaniu vlastných možností nahradenia väzby alternatívnymi prostriedkami.

52. Ak ide o námietku súvisiacu s porušením zásady prezumpcie neviny, ústavný súd uvádza, že účelom tejto zásady je chrániť každého, kto bol obvinený z trestného činu, pred vyslovením výroku o vine bez toho, aby bola jeho vina preukázaná v súlade so zákonom [rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Nölkenbockhoff v. Nemecko, séria A, č. 123, bod 33]. Jej hlavným účelom je chrániť obvineného pred akýmkoľvek súdnym rozhodnutím alebo inými výrokmi príslušných úradných osôb („*State officials*“), ktoré sa rovnajú vysloveniu jeho viny bez toho, aby bola táto predtým preukázaná v súlade so zákonom (rozhodnutie ESLP vo veci Rushiti v. Rakúsko, bod 31). Zo zásady prezumpcie neviny tiež vyplýva, že žiadny štátny orgán (vrátane jeho ústavných činiteľov) nie je oprávnený vysloviť vinu či rozhodnúť o vine osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ešte predtým, ako ju vyslovil príslušný súd právoplatným odsudzujúcim rozsudkom (m. m. napr. II. ÚS 241/2015, PL. ÚS 12/98).

53. Zásada prezumpcie neviny predstavuje jeden zo základov spravodlivého trestného konania. K jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby, ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom. Postačuje, dokonca aj pri absencii formálneho konštatovania, tiež argumentácia nasvedčujúca tomu, že úradná osoba považuje obvineného za vinného (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Daktaras v. Litva, bod 41, obdobne rozhodnutie ESLP vo veci Allenet de Ribemont v. Francúzsko, bod 35). Je potrebné robiť rozdiel medzi výrokmi, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmi, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („*a state of suspicion*“). Prvé výroky porušujú zásadu prezumpcie neviny, zatiaľ čo druhé výroky

boli považované za prijateľné alebo nezávadné v rôznych situáciách posudzovaných ESLP (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Lutz v. Nemecko, séria A, č. 123, bod 62).

54. Ústavný súd osobitne akcentuje, že to, či namietané výroky úradnej osoby porušujú zásadu prezumpcie nevinu, má byť posudzované v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Daktaras v. Litva, bod 43 alebo rozhodnutie ESLP vo veci Adolf v. Rakúsko, body 36 – 41). Dôležitý je skutočný význam vyhlásení, nie ich doslovné znenie (rozhodnutie ESLP vo veci Lavents v. Litva, bod 126).

55. Pri skúmaní opodstatnenosti avizovanej námietky ústavný súd zistil, že sťažovateľka vyjadruje nespokojnosť s celkom tromi konštatovaniami najvyššieho súdu:

- a) *„Obvinená mala drogovú trestnú činnosť páchať dlhodobo, pričom je možné predpokladať, že táto bola zdrojom jej obživy.“*;
- b) *„Najvyšší súd ďalej poukazuje aj nato, že obvinená [REDAKOVANÉ] mala byť prítomná pri zabezpečovaní drog, odovzdávaní drog iným obvineným a preberaní hotovosti za ne a tiež mala svedkovi [REDAKOVANÉ] v neprítomnosti obvineného [REDAKOVANÉ] drogy aj fyzicky odovzdať.“*;
- c) *„Obvinená tak podľa názoru najvyššieho súdu v páchaní drogovej trestnej činnosti [je, pozn.] zorientovaná, čo len uľahčuje možnosť, aby sa k jej páchaniu po prípadnom prepustení na slobodu vrátila.“*

56. V reakcii na citované pasáže ústavný súd uvádza, že v prípade výrokov uvedených v bode 55 písm. a) a b) odôvodnenia tohto nálezu už na prvý pohľad (*prima facie*) niet pochyb o tom, že najvyšší súd zásadu prezumpcie nevinu zachoval. V danom prípade najvyšší súd neuviedol, že sťažovateľka trestnú činnosť páchala, ale prezentoval názor o tom, že trestnú činnosť mala páchať. Rovnako tak najvyšší súd neustálil, že trestná činnosť bola zdrojom obživy sťažovateľky, pretože uviedol len predpoklad o takom závere. Najvyšší súd nepodotkol, že sťažovateľka bola prítomná pri zabezpečovaní a odovzdávaní drog, pri preberaní hotovosti za ne a že drogy fyzicky odovzdávala, ale objektivizoval podozrenie, že takéto činnosti mala vykonávať. V kontexte danej veci teda najvyšší súd nevyslovil úsudok o vine sťažovateľky, v dôsledku čoho nie je možné priznať tejto časti sťažnostnej argumentácie pozitívnu ústavno-právnu relevanciu.

57. I keď by formulačná konštrukcia uvedená v bode 55 písm. c) odôvodnenia tohto nálezu za určitých okolností mohla budiť dojem porušenia zásady prezumpcie nevinu, nie je možné ju hodnotiť extrahovane od kontextu použitej argumentácie v celom svojom komplexe. Z okolností posudzovanej veci a dôvodových línií tohto nálezu je totiž zrejmé, že materiálne podmienky väzby sú v danom prípade splnené, pričom sťažovateľkou poukazovanú formuláciu použil najvyšší súd v kontexte zákonom predpokladaného skúmania materiálnych podmienok väzby. O vine či nevine sťažovateľky je napokon oprávnený rozhodnúť príslušný súd len na základe skutočností, ktoré boli zákonom ustanoveným spôsobom preukázané na hlavnom pojednávaní (§ 2 ods. 19 Trestného poriadku; m. m. napr. I. ÚS 217/2019, II. ÚS 484/2020).

58. Ústavný súd v súvislosti s uvádzanou námietkou napokon hodnotí sťažovateľkin poukaz na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 367/2021-107 zo 16. decembra 2021 ako skutkovo nepriliehavý. V danom prípade sa najvyšší súd dopustil porušenia zásady prezumpcie nevinu konštatovaním, že *«s ohľadom na silu dôkaznej situácie je pre osobu obvineného v prípade jeho prepustenia na slobodu „kolúzne“ konanie jedinou možnosťou, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu»*,

a takisto uviedol, že „je potrebné si uvedomiť, že kauza [REDAKOVANÉ] patrí k najväčšej korupčnej kauze v dejinách Slovenska ako to viackrát bolo zmieňované aj médiami“. Najvyšší súd v citovaných formuláciách podľa názoru ústavného súdu celkom nepochybne ustálil vinu sťažovateľa, pričom predmetom ďalšieho konania mala byť len otázka trestu, ktorý bol dokonca predbežne ustálený ako „dlhoročný“. Formulácia, že sťažovateľ nemal inú možnosť, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu, len sa kolúzne správať, vyvolávala v nezaujatom čitateľovi jednoznačnú predstavu o vine sťažovateľa. Preto ústavný súd vo veci sp. zn. II. ÚS 367/2021 dospel k záveru, že tento výrok je v rozpore so zásadou prezumpcie neviny. V prípade sťažovateľky však formulácia najvyššieho súdu recipovaná do bodu 55 písm. c) odôvodnenia tohto nálezu v bezprostrednej ideovej nadväznosti nasleduje obsahové posolstvo dvoch predošlých vetných konštrukcií [bod 55 písm. a) a b) odôvodnenia tohto nálezu] a v celkovej komplexite aj ostatné dôvodové línie napadnutého uznesenia, z ktorých je bezpochyby zrejmé podozrenie z trestnej činnosti, ktorá sa sťažovateľke dáva za vinu, nie záver najvyššieho súdu o sťažovateľkinej vine, pričom otázkou má byť len výška trestu sťažovateľky. Najvyšší súd preto napadnutým uznesením, ktorým rozhodoval o väzbe sťažovateľky, neprejudikoval meritórne rozhodnutie v tejto veci, a tým neporušil zásadu prezumpcie neviny objektivizovanú v čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru. Z tohto dôvodu ústavný súd nevzhladol ani predznamenanú časť napadnutého uznesenia ako ústavne nekonformnú.

59. Pokiaľ ide o námietku porušenia základného práva garantovaného čl. 19 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 8 ods. 1 dohovoru, ústavný súd podotýka, že v danom prípade rozhodoval najvyšší súd ako sťažnostný súd v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku o zákonnosti sťažovateľkinej väzby. Najvyšší súd teda uplatňoval decíznu právomoc na základe právnej normy, ktorá pre účely trestného konania za splnenia istých skutkových a právnych predpokladov umožňuje zásah do osobnej slobody osoby obvinenej z trestného činu. V predmetnej veci išlo o oprávnený zásah do osobnej slobody sťažovateľky, a tým aj do jeho súkromného a rodinného života, pričom tento zásah sledoval legitímny cieľ – zabránenie sťažovateľke v pokračovaní v trestnej činnosti [tzv. preventívna (predstihová) väzba – § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku; m. m. napr. III. ÚS 203/2011, III. ÚS 447/2011]. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, resp. práva sťažovateľky podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením.

60. V súvislosti s námietkou porušenia ľudsko-právneho imperatívu obsiahnutého v čl. 5 ods. 3 dohovoru ústavný súd uvádza, toto ustanovenie sa vzťahuje na konanie a rozhodovanie o vzatí do väzby, pričom procesné pravidlá týkajúce sa skúmania dôvodnosti ďalšieho trvania väzby sú *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru. S poukazom na už uvedené je zrejmé, že právo obsiahnuté v čl. 5 ods. 3 dohovoru nekorešponduje s tvrdeným porušením podmienok väzobného stíhania sťažovateľky, keďže uplatnenie čl. 5 ods. 3 dohovoru prichádza do úvahy pri vzatí do väzby, a nie pri rozhodovaní o preskúmaní dôvodov väzby, či už na základe podanej žiadosti o prepustenie z väzby, predĺženia väzby na podklade návrhu prokurátora alebo napríklad po podaní obžaloby prokurátorom (m. m. napr. I. ÚS 87/2019, II. ÚS 599/2018). To je dôvodom, pre ktorý je príčinná súvislosť medzi namietaným porušením práva sťažovateľky podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru a napadnutým uznesením vylúčená.

61. Napokon ústavný súd podotýka, že rozsah ústavnej sťažnosti, ktorým je podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov viazaný, je v rovine referenčných ustanovení tvorených čl. 17 ods. 1, 2

a 5, čl. 19 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 2 a čl. 8 ods. 1 dohovoru. Uvedenie čl. 7 a čl. 20 ods. 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie v dôvodovej časti repliky ústavný súd vo vzťahu k formulovanému petitu vyhodnotil v súlade so svojou ustálenou rozhodovacou praxou len ako súčasť argumentácie sťažovateľky (m. m. napr. I. ÚS 20/2020, III. ÚS 411/2022, III. ÚS 537/2022, III. ÚS 652/2022, III. ÚS 394/2023, III. ÚS 605/2023, III. ÚS 93/2024).

62. Po meritórnom preskúmaní sťažovateľkinej veci ústavný súd uzatvára, že neidentifikoval porušenie sťažovateľkou uvádzaných základných práv podľa ústavy, resp. práv podľa dohovoru. Medzi napadnutým uznesením na jednej strane a obsahom základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 19 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 ústavy, resp. práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 2 a čl. 8 ods. 1 dohovoru na druhej strane neexistuje taká súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd mohol vysloviť porušenie predmetných ustanovení ústavy, resp. dohovoru.

63. Z uvedených dôvodov ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavný súd nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2024

Robert Šorl
predseda senátu